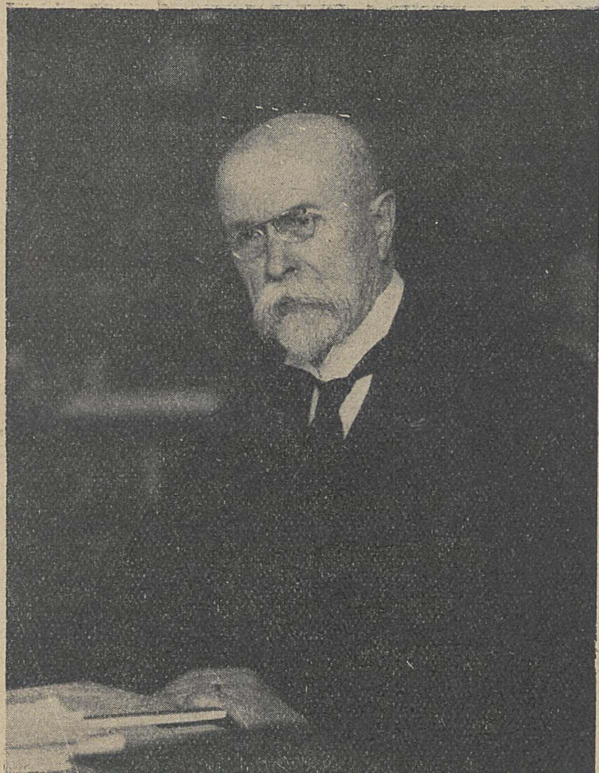
Nr. 31. Stanisławów, dnia 17. maja 1925. Rok I

ILUSTROWANY DODATEK KURJERA STANISŁAWOWSKIEGO

DR. T. G. MASARYK,
Prezydent Rzeczypospolitej Czechosłowackiej.

DR. EDWARD BENESZ,
Minister Spraw Zagranicznych.

WIZYTA DR. EDWARDA BENESZA

ministra spraw zagranicznych Czechosłowacji.

W ubiegłym tygodniu delegaci rządów polskiego i czesko-słowackiego podpisali w Warszawie traktat handlowy polsko-czeski, który jest niezwykle korzystny dla obu stron.

DR. ROBERT FLIEDER,
poseł czechosłowacki
przy Rządzie Rzplitej Polskiej.

Dla Rzeczypospolitej Polskiej szczególnie ważnym jest punkt traktatu omawiający sprawę wywozu węgla oraz sprowadzania materjałów wojennych.

W celu podpisania traktatu ze strony rządu czeskosłowackiego przyjechał do Warszawy minister spraw zagranicznych dr. Edward Benesz, wybitny polityk czeski.

Wieniec metalowy, złożony przez ludność polską czeskiej części Śląska Cieszyńskiego na trumnie H. Sienkiewicza.

Przeszło 500 lat temu zwycięstwo pod Grunwaldem ocaliło Polskę i Litwę od zagłady germańskiej. Osiem lat temu zwycięstwo pod Marną zadało klęskę Niemcom, grożącym światu całemu.

Oba te jednak zwycięstwa nie wyzyskano. Rezultaty tego były i są groźne. Powalone krzyżactwo przetworzyło się w Prusy i Cesarstwo Niemieckie, które znowu po klęsce ostatniej przybrało pozornie barwy republikańskie i demokratyczne, by w osiem lat potem postawić, jako kandydata na prezydenta Rzeszy, gen. Hindenburga.

Uratować świat cały od zachłanności germańskiej może tylko jedność tych narodów, którym Niemcy grożą. Francja, Belgja, Czechosłowacja i Polska muszą iść razem, bo oddzielnie zostaną zgniecione.

Naród polski, mimo krzywd, doznanych przy wyznaczaniu granicy polsko-czeskiej, chce zgody z pobratymczą Republiką Czechosłowacką, musi jednak bezwzględnie żądać, aby rodacy nasi, pozostali po tamtej stronie granicy, mieli możność rozwoju duchowego, kulturalnego i narodowego.

W imię wspólnych interesów chcemy zgody, lecz zgody, opartej na równości i wzajemności.

Śląc pozdrowienia bratniej Republice Czeskosłowackiej, ślemy również je i naszym braciom z czeskiej części Śląska Cieszyńskiego, Orawy i Spiszu.

Współpraca czesko-polska na polu kulturalnem.

W chwili, gdy interesy polsko-czeskie zaczynają iść po linji, wyznaczonej przez dzieje, poświęcamy ten numer Czechosłowacji, by z nią zaznajomić bliżej naszych Czytelników.

Na tem miejscu składamy podziękowanie prof. Vidry i p. kierownikowi Wydziału Prasowego Poselstwa Czechosłowackiego, za udzieloną nam pomoc i współpracę.

Naród polski i naród czeski od czasów najstarszych łączą wzajemne stosunki nie tylko na polu politycznem, lecz i kulturalnem. Chrześcijaństwo przychodzi do Polski z Czech z chwilą gdy pierwszy historyczny książę polski, Mieszko I, ożenił się z córką księcia czeskiego, Bolesława I, Dubrawką. Czesi i Polacy mają wspólnych świętych: św. Wojciech i św. Wacław są najlepszym tego dowodem. Szlachta czeska i polska utrzymują z sobą ścisłe stosunki i język czeski zostaje wkrótce językiem polskiej terminologji kościelnej, naukowej i t. d. Wpływy literatury czeskiej na polską w zaraniu jej rozwoju, są bardzo mocne, mianowicie na literaturę religijną, która ulegała najłatwiej wpływowi świetnie rozwiniętej literatury czeskiej wieków średnich.

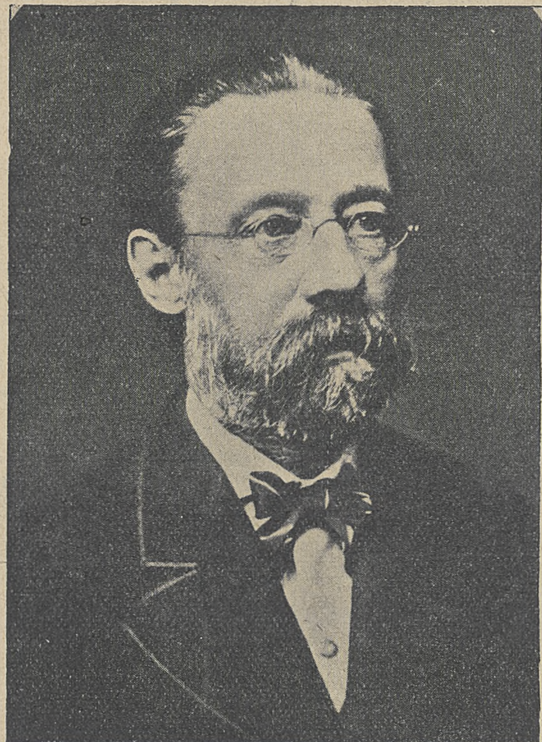

Praga. Widok Hradczan z Petrzyna.

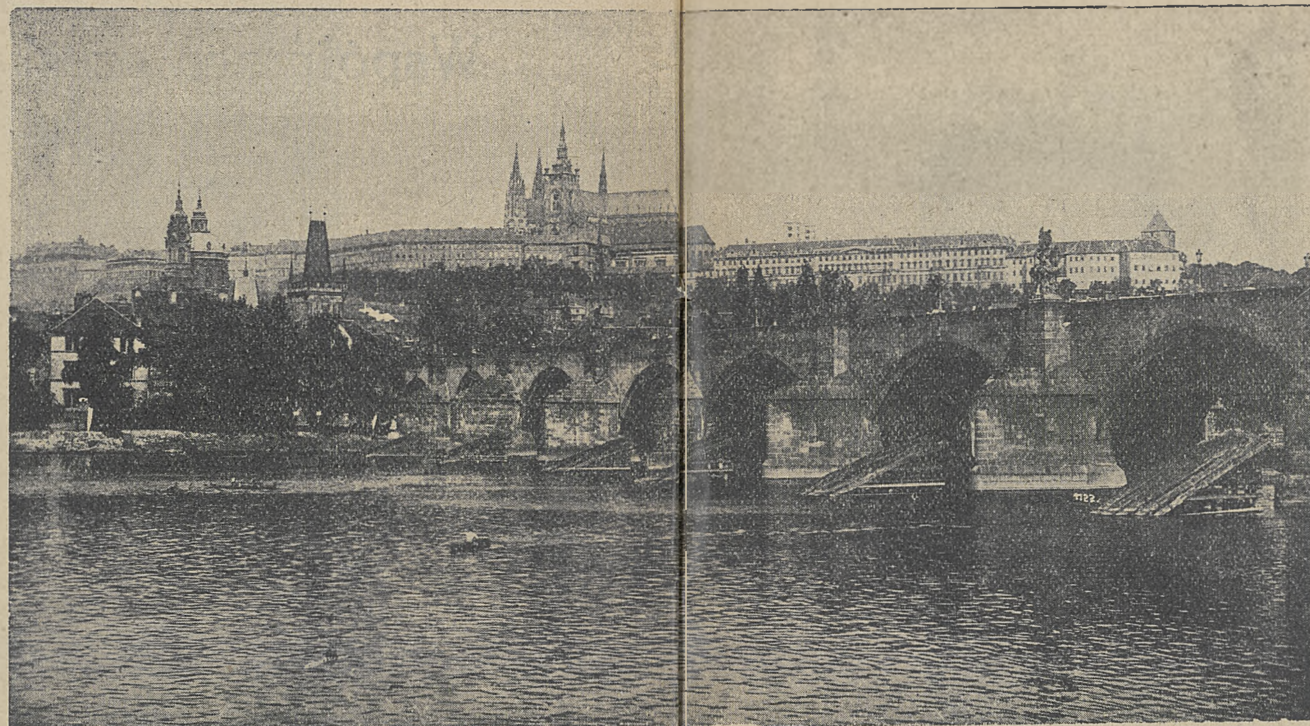
Do najściślejszej współpracy kulturalnej czesko-polskiej dochodzi jednak dopiero w wieku XIV, gdy w uniwersytecie praskim, założonym przez Karola IV, kształci się wielu Polaków, którzy później wracają do Polski ze znajomością nie tylko języka, lecz i całego duchowego życia czeskiego; ta wymiana kulturalna między oboma narodami została jeszcze więcej wzmocniona z chwilą założenia uniwersytetu krakowskiego (1400), w którym pierwszymi profesorami byli albo wychowańcy uniwersytetu praskiego, albo profesorowie narodowości czeskiej. Wojny husyckie, jako ruch o wybitnym charakterze narodowym i słowiańskim, wzmacniają w dalszym stopniu stosunki obu narodów. Naród czeski sympatyzuje z narodem polskim, walczącym o swoją niepodległość z zakonem krzyżackim; sławny wódz husycki, Jan Žižka, pomaga Polakom do osiągnięcia zwycięstwa w bitwie pod Grunwaldem (1410); Jan Hus koresponduje z królem Władysławem i innemi wybitnemi osobistościami Polski i jego obrońcami na soborze w Konstancji, są panowie polscy. Najwyraźniej zaznaczyło się pokrewieństwo rasy i języka w powołaniu na tron czeski Polaka, Władysława Jagiełły, po śmierci Jerzego z Podiebrad w 1471 r. Serdeczne stosunki utrzymywali później z Polakami Bracia czescy, których nauka w Polsce dość się rozszerzyła; niektórzy wybitni emigranci czescy znaleźli w Polsce przytułek, naprz. słynny biskup i założyciel nowoczesnej pedagogiki, Jan Amos Komensky, żył przez długie lata w Lesznie. Język czeski i literatura czeska nie przestają oddziaływać na język i literaturę polską; język polski i literatura polska jest jednak dobrze znana i w Czechach (Blahoslaw) i niektórzy pisarze polscy piszą swoje dzieła po czesku (Paprocki z Głogot), gdy zaś Czesi wydają dzieła swoje w Polsce, piszą dla Polaków i t. d.

Z czasów upadku państwa czeskiego nie posiadamy dokładniejszych wiadomości o kulturalnej współpracy obu narodów, która wchodzi na nową drogę w czasie odrodzenia czeskiego narodu, w końcu XVIII-go wieku i na początku wieku XIX-go, gdy wprawdzie Polska upadła politycznie, lecz żyła wysoko stojącem życiem kulturalnem. Pierwsi wskrzesiciele narodu czeskiego szukają wzorów dla swej działalności literackiej w literaturze polskiej i ślady wpływów literatury polskiej i języka polskiego znajdujemy w całej ówczesnej literaturze czeskiej. Do bliższego zapoznania obu narodów przychodzi jednak podczas rewolucji polskiej 1830, gdy liczne grono emigrantów polskich znajduje schronisko w Czechach; jednym z najgorliwszych przyjaciół emigrantów polskich był wtedy znany poeta czeski, Karol Hynek Macha, który, zapoznany z poezją Byrona w polskich tłumaczeniach, zaprowadził do literatury czeskiej kult byronizmu. Również w 1848 r. pod-

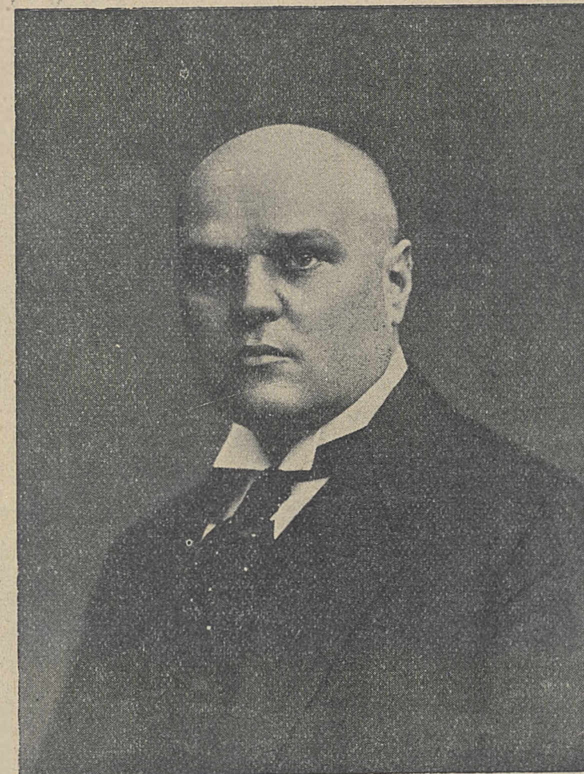
(Ciąg dalszy na str. 8).

FRYDERYK SMETANA,
twórca muzyki czeskiej.

HRADANY.

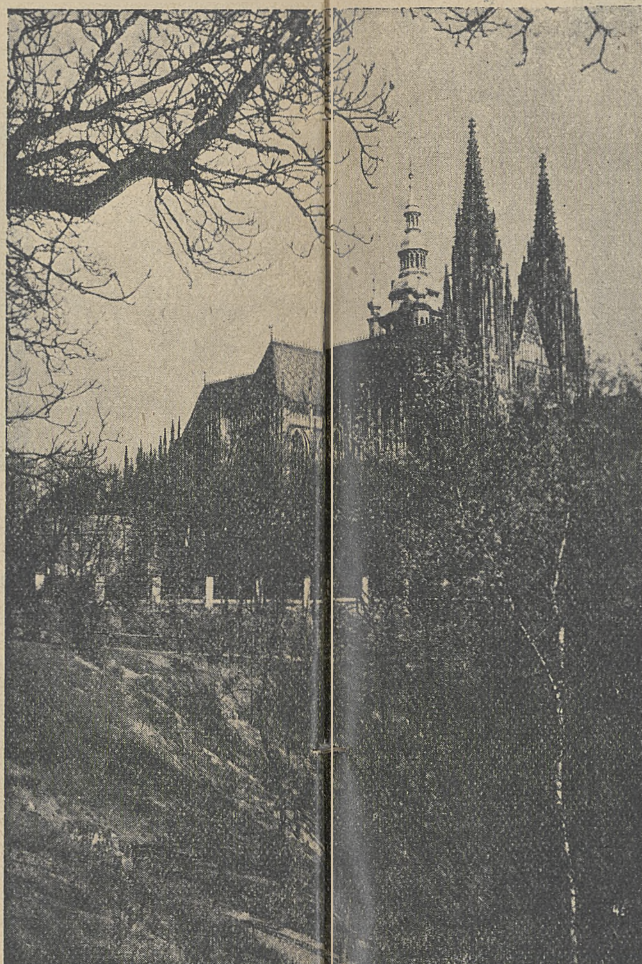

ANTONI SZWEHLA,
Prezes Rady Ministrów.

ZŁOTA PRAGA.

Pomnik Św. Wacława przed Muzeum Narodowem.

Katedra Św. W na Hradczanach.

Teatr Narodowy i most Legjonów czechosłowackich.

KRAJOBRAZ CZESKI.

Zamek Stramberk na Morawach półn.

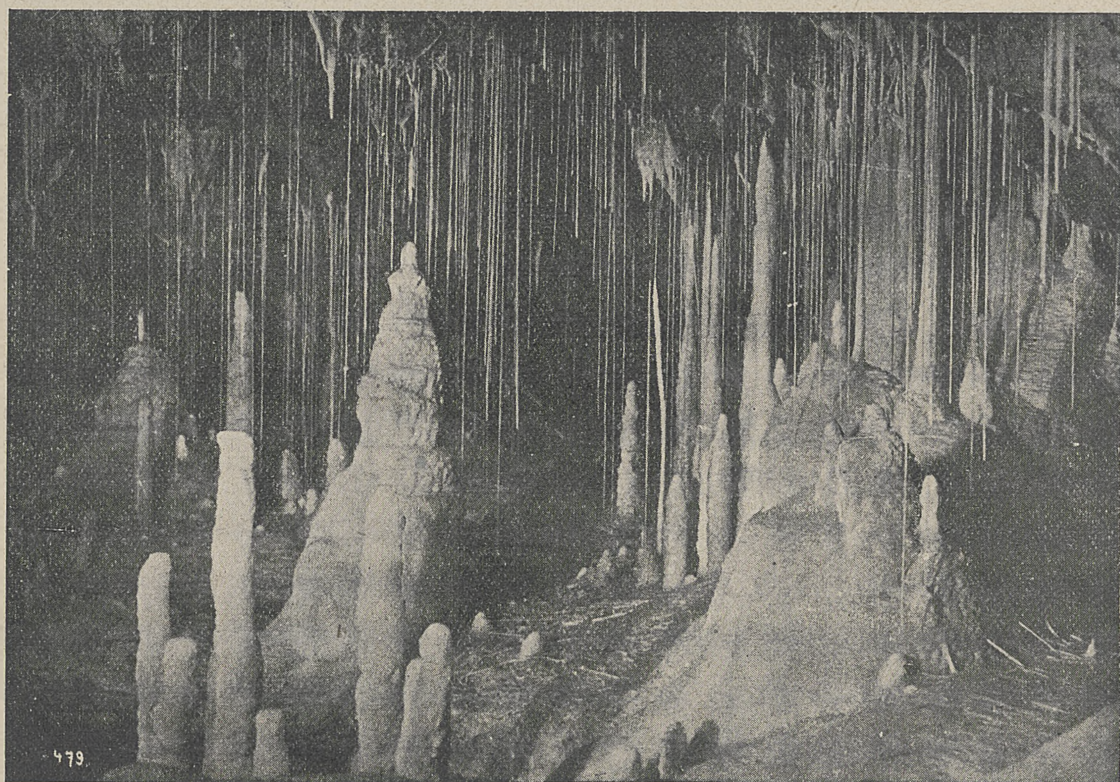

Zamek Karluw Tyn pod Pragą, wybudowany w II połowie XIV w. przez ces. Karola IV.

KRAJOBRAZ CZESKI.

Jezioro Szczyrbskie na Słowaczyźnie w Tatrach.

Morawy. — Przepaść Macocha, grota ze stalaktytami i stalagmitami.

czas zjazdu słowiańskiego w Pradze i w 1863 r. podczas drugiego powstania polskiego, zainteresowanie społeczeństwa czeskiego narodem polskim pokazywało się wszędzie, chociaż w zapatrywaniu na celowość powstania polskiego w 1863 r. społeczeństwo czeskie było wtedy poróżnione. Jeśli zaś późniejszy rozwój wypadków politycznych w Austrji ochłodził nieco współpracę czesko-polską, to 60-letni jubileusz zjazdu słowiańskiego w Pradze w r. 1908 ożywił stosunki czesko-polskie; do tego się przyczyniła też wycieczka Polaków na wystawę Handlowej Izby praskiej tegoż roku i wycieczka Czechów do Warszawy w 1909 r., gdy został założony przez uczestników wycieczki w Pradze Klub czesko-polski, dotąd istniejący.

Liczni pisarze i inni kulturalni pracownicy praktycznie urzeczywistniają wzajemność czesko-polską. Historja stosunków tych wykazuje cały szereg wybitnych nazwisk. Z pośród Czechów jednak najwięcej zasłużyli się szerzeniem wiadomości o Polsce i Polakach w Czechach: E. Jelinek, założyciel pisma „Slovansky sbornik", słynny tłumacz z polskiego, F. Kvapil i znany słowianofil czeski A. Czerny, wydawca pisma „Slovansky przehled", który po przerwie, spowodowanej wojną, począł obecnie znowu wychodzi, obok dalszych innych. Z pośród Polaków wymienić należy Zenona Przemyckiego, słynnego tłumacza poezji Zeyera na język polski, B. Grabowskiego, F. Konecznego, redaktora pisma „Świat Słowiański", i in.

Odzyskanie niepodległości przez oba narody przerwało na czas pewien współpracę obu narodów, której jednak ukazała się wkrótce paląca potrzeba; dziś po podpisaniu umów polsko-czeskosłowackich można się spodziewać, że rozwój stosunków kulturalnych, gospodarczych i politycznych pójdzie w szybkim tempie naprzód i przyczyni się do wzmożonej współpracy duchowej obu pobratymczych narodów.

B. Vydra.

Siedziba prezydenta Masaryka. Zamek Lany pod Pragą.